

Östgotaspel

Östergötlands Spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Nr 4, dec 2010, årgång 10
Ansv. utgivare: Toste Länne
Redaktionskommitté:
Miriam Berger, Håkan Wasén,
Katarina Hammarström
E-post: redaktor@ostgotaspel.se

Styrelsens ordf: Toste Länne
ordforande@ostgotaspel.se

INNEHÅLL

Betala medlemsavgiften.....1	Dansa med Klintetten.....3	Håkans humorhörna.....9
Ordföranden har ordet, styrelseinformation mm.....2	Ingemar Lindstrand, intervju.....4	Numrets låt.....10
Stämman i Brevens bruk.....2	Kurs på Majblomman.....5	Drömskt med Emma och Daniel...10
Per Hörbergs julpolska.....3	Unga gehörsspelare.....6	Allsvenskan i folkmusik.....11
Donationer till arkivet.....3	Folkmusikalisk anka sprider låtar..6	Folkmusikkalender.....12
	Spissky och Hagholm.....7	
	Dagochnattbok folkmusikfestival...8	
	Balladdansen i Slaka.....9	

Senaste nytt på:
www.ostgotaspel.se

*Strängar och Rör (Linköpings studentspelmannslag) gjorde en bejublad, lagom skruvad föreställning på temat Lucia och jul vid folkmusikcaféet i Linköping den 3 december. Bra spel och sång i svartvitt (lakan draperade à la romersk toga).
Foto: Strängar och Rör.*

Dags att betala medlemsavgiften för 2011!

Medlemskap är ett villkor för din eventuella instrumentförsäkring och ger dig flera andra förmåner, bl.a. Östgotaspel, medlemskap i Sveriges Spelmans Riksför-

bund med tidningen Spelmannen, rabatt på östgotanoter mm.

Du får snart ett brev om vad du ska betala. Info finns också på [ww.ostgotaspel.se](http://www.ostgotaspel.se). Försäkringen måste betalas före 1 februari!

Upprepad uppmaning: Förbundet vill ha tätare kontakt med medlemmarna!

ÖSF är ett ganska stort förbund med över 300 medlemmar. Men kontaktvägarna är inte så snabba eftersom medlemsregistret inte är uppdaterat.

Glöm inte att **meddela om du byter adress** och framför allt: **meddela din e-postadress genom att mejla till medlem@ostgotaspel.se**

Via e-post kan styrelsen och redaktören snabbt sprida medlemsinformation och folkmusiknyheter till Dig!

Hälsningar Styrelsen

Funktionärer med nya adresser

Ansvarig för medlemsregistret, Ingrid Åhrlin, har nu adress: Sätterslund 613, 590 32 Klockrike. Som tidigare går det även bra att e-posta på: medlem@ostgotaspel.com.

Spelledaren och redaktören har också flyttat. Nya kontaktuppgifter: Eric och Katarina Hammarström, Torgg. 18 C, 646 33 Gnesta. Tel. 0158-80 17 06. Det går också bra att e-posta på: spelledare@ostgotaspel.se eller redaktör@ostgotaspel.se.

Ordföranden har ordet!

2010 har rullat på med samma fart som föregående år, vi är mitt i vinter igen och snön ligger tung på marken. Staffansvisor och julpolkor har dykt upp i sinnet och färgar spelrepertoaren samtidigt som luften fylls av dofter av ångande glögg och pepparkakor. Det är snart jul med välbehövlig ledighet och umgänge med familjen.

Vårt arbete med spel och sångkurser på helgerna kopplade till Lunnevals folkhögskola under vintern 2009/2010 har gett det resultatet som vi hoppats på, och Lunnevals styrelse tog i september beslut att starta en 2-årig högskoleförberedande folkmusikutbildning som startar hösten 2011. En annons för anställning av en huvudlärare ligger ute just nu.

Pelle Fors-tävlingen, vårt mästernskap i sydöstsvensk folkmusik som vi haft i Söderköping de sista åren, har vilat i år och spelmansförbunden i den sydöstsvenska regionen har gemensamt beslutat att engagera sig i tävlingen. Det innebär att nästa sommar kommer tävlingen att gå av stapeln i Örebro i samband med riksspelmansstämman, 2012 kommer den vara i Småland i samband med Korröfestivalen och 2013 i Skåne sannolikt i anslutning till Degerbergastämman.

Östergötlands Musiksamlingar med Katarina Hammarström som

ledare har jobbat vidare framförallt med spelmansförbundets tidigare insamlade material men kan glädjas åt en hel del nytillskott i samlingarna under året där framför allt den stora samlingen efter Ivar Hultqvist i Norrköping sticker ut.

Arbetet med att identifiera och synliggöra musikskatten från byn Slaka med omnejd strax utanför Linköping som Marie Länne Persson har drivit i form av ett Leaderprojekt (EU) har varit framgångsrikt med balladsång, danskurser samt flera spelkurser under året. Vidare har ungdomarna i klass 4-6 i Slaka och Skeda skola arbetat med balladmaterialet i undervisningen. Trots att projektet *Slakamusiken* är relativt nystartat blev det utplockat bland de 5 bästa Leaderprojekten (av totalt 40 i regionen) under 2010.

Till sist gläds vi alla åt att Ida Blomkvist bördig från Rimforsa (nu boende i Nyköping) blev utnämnd till Riksspelman vid riksspelmansstämman i Uppsala. Grattis Ida!

Jag önskar er alla en God Jul och Gott Nytt År och hoppas att ni nyttjar helgerna till att träffa nära och kära, ha kul, och spela och sjunga så mycket ni kan.

Toste Länne

Traditionen återupptagen i Brevens bruk!

Spelmansstämman i Brevens bruk i Närke på gränsen mot Östergötland och Sörmland, fick en riktig rivstart vid återupplivandet 31 juli. Flera lyckade kurser, ett stort allspel med låtar från de tre arrangerande spelmansförbunden och ett långt och innehållsrikt program från scenen, gjorde stämmogeneralen Alf Ekblad tårögd av lycka. Stämmopubliken lyssnade troget i det behagliga vädret och den vackra bruksmiljön.

Sörmlandsspelmännen var talrika, östgotaspelmännen inte så få men närkingarna tyvärr färre pga olyckliga krockar med tillfälliga fester i Närke. Det lär ändra sig till nästa år.

Foto: Katarina Hammarström

Bland allspelslåtarna lyftes särskilt en härlig hamburgska från Breven fram, efter spelmannen Harry Hellström. Och i uppspelet hördes

Spiskroken, Folklekarne, Henrik Schön med sin hummel, m.fl. östgötar. Missa inte Brevensstämmans härliga mötesplats nästa år!

Historien om Per Hörbergs julpolska

Spelmannen Henry Höög i Norrköping har förmedlat denna dramatiska variant av historien. En betydligt bättre skröna än versionen i Svenska. Låtar för Småland. Öland, Blekinge. Red. tackar Henry! Så här skriver han:

Historien berättad av en ättling i rakt nedstigande led till Per Hörberg. Han hette Herbert Hörberg och hans far hade Norrgården, det gula kaptenbostället som ligger mitt emot Östra Eneby kyrka. Han dog någon gång i slutet av 1970-talet över 90 år gammal. Om han hade historien som tradition i Hörbergssläkten vet jag inte. Han kan möjligen ha fått den av Ivar Hultkvist som han var arbetskomrat med på Norrköpings tidningar. Det är känt att Ivar Hultkvist hade den här polskan på sin repertoire.

Per Hörberg och hans gumma bodde i en stuga en bit utanför Finspång åt Hällestadhållet. På julaftons morgon hade gumman bakat bröd men var tvungen att gå ett ärende så hon tillsade Per att vakta brödbaket. Men han satt med fiolen och glömde bort

brödet så att det blev bränt och gumman blev ilsken när hon kom hem och såg det hela så Per blev tvungen att fly ut ur stugan. Fiolen fick han med sig men ingen stråke. Han gick mot Finspång och knäppte på fiolen och när han var nästan framme kom en vagn dragen av två svarta hästar och stannade bredvid honom. Det var baron de Geer på Finspångs slott och han frågade varför Per var ute och gick på vägen. Men Per sade "Fick jag bara låna en stråke så skulle polskan vara färdig". Per fick kliva upp i vagnen och följa med till slottet och stanna över julen och morgon därpå skickade baron vagnen efter gumman som hade börjat sakna Per.

Det sägs att gumman blev dödsförskräckt då det kom en svart vagn dragen av två svarta hästar. Hon trodde att det var fan själv som kom för att hämta henne för att hon varit led vid Per.

Det här är historien som jag hört den av Herbert Hörberg.

Henry Höög

Donationer till förbundets arkiv

Under året har en hel del intressant material inkommit till arkivet vilket vi är mycket tacksamma för.

Året inleddes med den stora donationen av Ivar Hultqvists notsamling från den Hultqvistska familjen som vi redan skrivit om.

Från Stifts- och landsbiblioteket mottogs en cd med intervjuinspelning med grevinnan Louise Montgomery (1879-1978) om folklivet i S:t Anna mm, gjord av Ulf Ohlsson i april 1974.

Svante Schöblom i Tranås skickade en cd där Albin Frejd berättar och spelar, med Svantes komp och introduktion, inspelat i december 1983. Svante skickade även med ett kassetband med Albins systerdotter Astrid Storm som sjunger till eget cittrakomp. Detta ska kopieras.

Från Ulf Ohlsson i Linköping har dels kommit en cd med en inspelning av bröderna Hellström gjord hos Bertil Johansson i Kolmården 11/2 1973, både i originalversion och i redigerad form (redigering av Arne Blomberg). Dels har han skickat en DVD (film) med programmet "Från Pelle Fors till Bröderna Hellström" (26 min), där Hellströmarna spelar och intervjuas i en studio i Linköping 1976. Det är kopierat från ett videoband, inte så bra kvalitet längre.

Från Ingemar Lindstrand, Malm-slätt, har kommit text och noter till tre visor av Harald Strandman, bl.a. den som publicerades i förra numret. Ingemar har också lämnat gamla nummer av Östgötapolskan som saknats i arkivet.

Henry Höög, Norrköping, har också kompletterat arkivet med en mängd saknade nummer av Östgötapolskan.

Förbundet riktar ett stort tack till dessa som varit vänliga att utöka arkivets samlingar med så mycket intressant och värdefull folkmusikdokumentation! Allt finns inte i utlånings-exemplar ännu men det ordnar vi. Kontakta undertecknad redaktör eller arkivarien Hans Norberg så hjälper vi dig med lån ur arkivet!

Katarina Hammarström

Dansa med Klintetten

Klintettens nya skiva med titeln "Flickorna dansa..." tycker jag är bäst av dem jag hört hittills. Skivan har dessutom ett tilltalande konstnärligt omslag, gjort av Magnus Öberg, och med trevliga låtbeskrivningar.

Klintetten satsar målmedvetet på spel till dans och lyckas bra. Det målet nås, i mitt tycke, lättare nu när de satsar på att inte spela allting på stor grupp. Gruppen har många duktiga spelmän inom sig och på den här skivan visar de upp sådant som de olika personerna är extra bra på: värmlandslåtar, dalalåtar, jämtandslåtar, östsvenska låtar (ett par med cittrastöd av inlånade Katarina Hammarström). Dessutom en rad egna låtar som framförs med den äran. En skiva med bra dansmusik och personliga stilar.

Klintetten gör också fina scenprogram, där gruppens skickliga

dansare får en rättmätig plats – ett sådant program såg jag under det gångna året. Mycket bra framfört, välkomponerat och lite överraskande, men med rötterna i traditionen.

Miriam Berger

Ingemar Lindstrand - Midsommar-

När jag började jobba som journalist i slutet av 1960-talet mötte jag Ingemar Lindstrand för första gången. Han var kontaktman gentemot media på CVM, Centrala Flygverkstaden Malmslätt (som 1998 bytte namn till FFV). Han var korrekt, noggrann och det gällde att hålla pennan rätt i handen när man noterade vad han sade.

Nästan 30 år senare möter jag honom på en plats jag aldrig anat. Han står i folkdräkt på Gamla Linköpings dansbana bakom mig i allspelet i samband med Spelmansstämman i Gamla Linköping.

"Spelar han fiol!" tänkte jag. Så fick jag se en annan sida av Ingemar Lindstrand som jag aldrig vetat om. Glädjespridaren och jul- och midsommarspelmannen.

Minnen från 90 år

När han fyllde 90 var vi ett gäng spelmän som uppvaktade med presenter och det blev lite spel också. -Spelet var den bästa presenten ni kunde ge, sade Ingemar efteråt,

-Du MÅSTE intervjua Ingemar, har mina kollegor och spelmansvänner länge sagt. Han måste ha ha så mycket att berätta.

Ingemar tar emot i sin villa i Malmslätt och bjuder på fika. Jag vet av erfarenhet att ett 90-årigt liv kommer att bli mycket text och att jag som vanligt kommer att skriva alldeles för långt.

Ingemar Lindstrand är ganska blygsam och undrar varför man måste skriva om honom ?

Men det kommer att visa sig att det är bara ett måste. När Ingemar kommer igång med berättandet skildrar han inte bara sitt fascinerande levnadsöde utan också sin fars. Ett levnadsöde som hade "platsat" i SVT:s serie om "Vem tror du att du är".

Fadern fann musiken hos IOGT

En far som blev faderlös vid 9 år och som blev uppfostrad av en barnlös "underbar faster". En far som målmedvetet arbetade sig uppåt i samhället. En kusin som var lärarinna hade lovat att ge honom bildning och så

blev det. Han fick gå i folkskoleseminariet i Karlstad och slutade sin karriär som överlärare.

Snart dyker den röda tråden upp som gjorde att Ingemar Lindstrand blev spelman. Nykterhetsrörelsen.

-Musikintresset var viktigt för nykterhetsrörelsen, säger Ingemar. Man kunde inte bara hålla föredrag om alkoholens faror men måste kunna ha roligt också. Pappa blev ungdomsledare för IOGT i Värmland. Han lärde sig folkdans och att spela orgel i skolan och startade ett spelmanslag.

-Far kände också mycket för de fattiga eftersom han som barn bott på fattigstuga. Därför ordnade underhållning där barnen fick möjlighet att spela och sjunga. På så vis fick musiken ett starkt fäste i mitt barndomshem.

Foto: Eric Hammarström

-Julafton 1928 fick jag en fiol men jag lät så illa att mina systrar tog den ifrån mig, skrattar han.

Ingemar var allätare och gillade den tidens ungdomsmusik. Han berättar om hur man som tonåringar brukade sitta och veva grammofon och spisa musiken i Fred Astaire och

Ginger Rogers dansfilmer.

-På köpet fick jag ju lära mig engelska.

Studier och krigsberedskap

Ingemar flyttade till Göteborg för att studera och fick bo hos sin syster. Då fick han ofta sitta barnvakt åt sina systerdöttrar.

-De har nog aldrig hört så många tokiga gonattvisor som jag hittade på.

Minnet av Göteborgstiden är gott och han avbryter vårt samtal med att sjunga en Chalmersvisa som han lärde sig under studietiden för över 60 år sedan.

Beredskapstiden i flygvapnet under kriget var inte rolig och tjänstgöringen "meningslös". När det blev utryckning 1943 så ville Ingemar tillbaka till Blekinge där han hade ett jobb på Halda.

-En dag landade en Junkers 52:a på fältet och jag tog chansen och frågade om jag inte kunde få följa med den ned till flottiljen i Blekinge. Gissa om killarna blev långa i ansiktet när jag kom cyklande med gitarr, fiol och bagage och flög iväg med JU 52:an!

När han senare samma år fick se ett ledigt jobb på CVM från nyåret 1944, som innebar att han skulle slippa fortsatt militär tjänstgöring så nappade han.

Han hade tänkt stanna i två år på CVM men...

-Du ser ju hur det blev. Jag är kvar här än...

Folkmusik i loger och i ÖSF

Det blev som tidigare nykterhetsrörelsen som ledde in honom på musiken. Som medlem i IOGT fann han snart likasinnade, främst i Malmslätt och Linköping och blev spelman i Godtemplarnas folkdanslag Kedjan i Linköping. Logerna behövde musik och Ingemar var en av dem som spelade på loger i hela länet.

I april 1945 blev han medlem i Östergötlands spelmansförbund. -Då fanns det ju så mycket levande musik i Östergötland. Skulle man ordna något arrangemang så var det fiol och dansuppvisning som gällde.

Forts >>

spelmann och glädjegivare

-Weine Hult hade t.ex. dansorkes-ter med dragspel och fiol. Och musi-ken var för många nödvändig som en extra inkomstkälla.

Några som betydde mycket var "Spelkvistarna". De bestod av en trio östgötska riksspelmän, Harry Holmqvist från Linköping, Ivar Hultqvist, Norrköping och C G Lindqvist, Kisa. Den sistnämnde Östergötlands spel-mansförbunds förste ordförande.

- I mitt fall visste jag inget om Östergötlands folkmusik, när jag kom hit 1944 men inspirerades av dessa mångkunniga, skickliga och vänliga ledare. Dessa tre agerade gärna som mentorer för oss yngre medlemmar. Harry Holmqvist skrev t.o.m. en bröl-lopsmarsch till mitt bröllop. Vi fick stöd och hjälp med notblad och in-bjudningar att vara med på uppspel-ningar t.ex.

- Men noterna skulle inte synas, det var skamligt att spela efter noter.

Jul och midsommarspelman

Att den levande musiken var så livskraftig förklarar Ingemar med bra kommunikationer:

-På den tiden kunde man ju ta sig till vartenda litet ställe i länet med rälsbuss eller buss.

Att spela på Cloettas midsommar-fest var mycket populärt.

-Vi fick ju bl a en hel kartong choklad som gage.

- Jag blev en "jul- och midsom-marspelman", säger han. Och så har det fortsatt och fortsatt.

Ingemar säger att han tycker det var korkat att nio spelmän på rad skulle spela samma stämma.

-Därför försökte jag att få spela andra-stämmor. Jag hade tidigare sjungit mycket andrastämmor i kör så jag fick det "gratis".

Och fortfarande kan man se och höra Ingemar spela andrastämmor på Landerydsgården i Linköping vid folkdansövningar.

Bland dem han träffade på jobbet på Malmen fanns sadelmakaren och spelmannen Harald Strandman (ni känner väl till "Strandmans gånglåt") som var en eldsjäl i musiklivet i Kärna. Det blev med tiden en nära kontakt.

1947 så var det dags för Östergöt-lands spelmansförbund att fylla 20 och det skulle sändas i radio från Finspång. Ingemar var givetvis med, som syns av jubileumbilderna från Finspång.

Sprider glädje med musiken

Mot slutet av intervjun så börjar Ingemar Lindstrand avslöja vad som drivit honom att spela i över 80 år:

-Att få ge glädje, säger han. Jag tycker inte att det är tråkigt att sitta och spela samma låt gång på gång när dansare skall lära sig östgötapolska. Jag får se hur dansen tar sig, hur de dansar allt bättre och hur de njuter av musiken och dansen. Dans ger också dubbel glädje, man blir två som i dansen får njuta av musiken.

- Även om det kunde vara svettigt jobbigt att vara midsommarspelman, det blir mycket varmt i Vångadräkt en varm midsommardag, så har jag känt en glädje av att få ge publiken något

Han känner speciellt för de spel-ningar som han haft och har för äldre på olika vårdhem.

-Att få se hur musiken går in i en gammal blek blek man och liva upp honom, det känns bra. Att låta gubbarna och gummorna få önska musik, spela låtarna och se hur musiken ger dem livsglädje...

-Det är skönt.

Håkan Wasén

Kurs på Majblomman

Vi var i alla fall några spelmän som tog oss till Majblommans lokaler i Norrköping för kursen i låtar från Slaka. Det behövde vi verkligen inte ångra. Tyvärr blev dans- och sångde-len av kursen inställd på grund av för få anmälda. Kursen arrangerades av ÖSF tillsammans med Folkdansringen med Yvonne Eriksson och Kristina Åhrlin i spetsen som fixade härligt god mat.

Den mycket tålmodige och skick-lige Toste Länne lärde oss väldigt fina låtar ur Wallmans handskrifter, Topo-graphica Smolandia och häftet "Tre polskesamlingar" av Margareta Jersild.

Marie Länne Persson besökte oss en stund och förde oss tillbaka ett par hundra år i tiden genom att skil-dra livet då i Slaka med människorna

kring låtarna, balladerna och låtupp-teckningarna.

Tack och förhoppning om en fortsättning för detta fina initiativ.

Text och foto: Jan Andersson

Vända mot kameran fr.v. Jonathan Borgsjö, Lisbeth Olsson, Toste Länne, Hans Norberg och Per Rosenqvist.

Det vimlar av unga gehörsspelare i Linköping och Kisa

Det drar ihop sig till jullov och julkonserter i länets musikskolor. Igår var jag på en övning inför konsert med de yngsta Suzuki-eleverna i Linköpings Kulturskola. Ett tiotal 4-5-6-åringar visade upp vad de lärt sig på ett enda år av gehörsspel på fiol, med Christer Samuelsson som lärare (och stöd från föräldrarna). Imponerande!

Spelmannen Rune Persson vid Kisa Kulturskola har länge arbetat enligt Suzuki-metoden – spel med små barn på gehör, en beprövad metod som utvecklats i Japan. Sedan några år är även Christer igång med sådan un-

dervisning. Och flera Suzuki-grupper är igång i Linköping med andra lärare, både på fiol och cello.

Ett av de barn som hade turen att komma med i Chusters grupp förra året var mitt barnbarn Lovisa. Hon älskar att gå till gruppspelet med de andra barnen, lite jobbigare är det nog att ta rättelser vid enskild lektion, men det går klart framåt. Även hemma tar hon spontant fram fiolen då och då.

Under en rad år har Christer Samuelsson dessutom satsat på unga spelmannslag i Kulturskolan, mest kän-

da är LUS (Linköpings Unga Spelmän). Flera lovande, tonåriga spelmän börjar dyka upp vid spelmannsförbundets träffar, från både Chusters och Runes grupper.

Sommarkurserna för ungdomar med inte minst Lisa Hellsten har också haft stor betydelse. Och så småningom får vi kanske se några av de här yngsta Suzuki-eleverna som folkmusiker, vem vet. Gehörsspel kommer de i alla fall aldrig att få några problem med.

Miriam Berger

Folkmusikalisk Anka kan sprida östgötalåtar!

En liten oansenlig låda med en svartvit liten skärm för runt tusenlappen har blivit en av mina bästa vänner. Min låda heter Philips Streamium och har fått allt fler syskon från andra elektroniktillverkare.

Den lilla lådan är kopplad till min förstärkare och husets bredbandsnät. Just nu rullade "Polska efter Andreas Spik" tätt följd av "Thore och Thu%6 Härdelin". Philipslådan har ibland lite svårt att stava svenska.

Alldeles nyss rullade Ulrika Gunnarsson och Esbjörn Hazelius med "Polska ur Petter Duvas notbok" förbi medan hennes sköna trall fyllde rummet. Och Svanevit med Petter Duvas 146:a.

Och Brabants folksorkester med skotsk polka från Zaventem... Gramishalling med Matws Edén.

Och så händer det..

Ur högtalarna klingar flöjt gitarr och mandolin när Trio Clap spelar "La Mitbach". En låt som jag känner igen. Jag vet inte från var..

Rysningar sprider sig i kroppen och jag får den ankhud som jag alltid får när en låt övermannar mig.

Så här håller det på dag efter dag..

Men varifrån kommer den här sköna musikblandningen? Det står "can trad" på skärmen så den kommer väl någonstans ifrån Canada. Ett ställe där man gillar skön svensk fransk,

galicisk, italiensk säckpipemusik. Svenska polskor blandas med holländska visor och norska "fjordhingstvisor".

Jag letar förgäves i nästan en timme på nätet efter "canadian traditional music". Jag går bet men plötsligt svär jag lite för mig själv.

Det kan ju vara en anka! "Can" kan ju stå för "canard", anka på franska.

Mycket riktigt.

Kanalen heter "Le Canard Folk", dvs. "folkmusikankan" och finns i Bryssel. Den är specialiserad på i första hand europeisk folkmusik och dess hemsida finns på engelska men även franska.

Inte nog med att man kan se vilka som spelat på radion. På kanalens hemsida (<http://users.skynet.be/canard.folk/>) får man ytterligare information så att man kan hitta skivan med den sköna musiken.

Och inte nog med det. Man har också en notsamling över populära låtar...

Och sist men inte minst det går att ta med kanalen om man nu har en sådan mobbe eller Ipod eller vad det nu heter..

Ett litet tips till "Klintettare", Raj-folk och Folklekare, som gett ut CD nyligen. Man kan skicka in en demolåt till kanalen (canard.folk@skynet.be)

Då kanske vi kan sprida våra östgötalåtar över hela världen

Som om inte det vore nog har jag plockat ut cirka 20 liknande kanaler ur de 20 000 musikkkanaler som flyter runt på nätet. Om man råkar gilla äkta och genuin "hawaiiansk folkmusik" så är det bara att plocka in en lokal radiostation på Hawaii.

En kanal, MDR Figaro, bjöd också på 24 timmars konsert med jag tror det var Pelle Björnert och några till...

Mums...

Håkan Wasén

Ur min "anklåda strömmar Svanevit och kanske snart östgötamusik. Foto: Håkan Wasén

Peter Spissky och Abraham Haghholm

– vad den personliga erfarenheten gör för tolkningen av ett musikstycke

Någonstans slår det slovakiska hjärtat. Spissky är en region i Slovakien. I Spissky fanns det ett kloster där en avskrift gjordes av en Vivaldi-konsert och där Vivaldi "slovakiserades".

Detta studerar barockviolinisten Peter Spissky, konsertmästare i Concerto Copenhagen, en av Europas ledande ensembler inom tidig musik, med många konserter i "ryggsäcken". Peter är doktorand vid Musikhögskolan i Malmö och gör en studie av förhållandet mellan Vivaldis not från 1730, tryckt i Amsterdam, och den slovakiska upplagan. Han spelar för mig vid ett kort möte på Musikhögskolan hur Vivaldistycket låter i sin amsterdamska version och hur han tolkar det slovakiskt.

Den slovakiska versionen av Vivaldistycket upptäcktes av Ladislav Kačic, musikforskare i Bratislava. Peter baserar mycket av sin forskning om spelsätt och interpretation på Kačics grundarbete med källmaterialet. Peter betonar att han är en del av ett team av forskare och musiker i ett stort Vivaldiprojekt.

Kroppslig påverkan på spelet

Det påfallande är att Peter i sitt slovakiska spel samverkar med kroppen. En slags kroppslig energi tillförs spelet utan att det blir banalt och automatiskt spelmansglatt eller, som ligger den slovakiska själen nära, liknar romsk musik. Peter inflikar att den riktiga "zigenarmusiken" är helt annan än de enkla efterapningarna man ofta hör, med en helt annan koncentration och timing.

Den kroppsliga energin i Peters spel fascinerar mig och får mig att tänka på Abraham Haghholm och hans kroppsliga relation till musiken. Jag har skrivit i Östgötaspel 2010:1 om hur Haghholm "spelade sig frisk".

Innan jag lämnar Vivaldi vill jag nämna, för jag har läst på, att Vivaldi påverkades av slavisk musik både rytmiskt, den så kallade lombardiska rytmen (kallas också Scotch snap och förekommer framför allt i den skotska dansen strathspey) och i kromatiskt

avseende (enligt Vivaldispecialisten Michael Talbot "an unusual chromatic inflection", för mig förklarar som halvtongsglidningar som kan höras i zigeniskt spel).

Spissky tolkar Haghholm

Jag ber Peter spela Haghholms polska 120 (nummer 171 i Svenska låtars Östgötadel), som Haghholm komponerat själv, för att se på vilka olika sätt man kan tolka och improvisera kring Haghholms musik, och speciellt med tanke på att hans musik påminner om barock.

Peter väljer först ett långsamt och mjukt tempo för den första prisen och ett snabbare och vassare för den andra. Han tänker, som barockviolinist, i termer av kontraster. Resultatet blir framför allt oerhört vackert och plötsligt har Haghholms polska liksom glidit in i ett barockidiom. Jag noterar att han, förutom de ganska subtila variationerna i rytm och därmed karaktär, sänker eller höjer vissa toner ungefär ett halvt steg för att skapa effekt, på ett sätt som påminner om Talbots beskrivning av Vivaldis kromatik (se ovan).

Kopplingen språk och musik

Peter undersöker hur skillnader i språk (betoning, uttal av konsonanter och vokaler) och lokala folkliga musiktraditioner påverkar energi och kroppslighet i spelet. Han betonar att det italienska spelsättet hör till en tradition där kroppslighet uttrycks på ett annat sätt men inte ett sämre eller "tråkigare" sätt än det slovakiska. Bägge traditionerna är av intresse för Peter. Jag fastnar här särskilt för Peter förenar språk och musik. Jag har länge umgåtts med tanken på hur Godegårds målet kan tänkas ha påverkat, samverkat, med den lokala musiken.

När jag ber Peter sammanfatta vad han gör när han möter en ny komposition, som Haghholms polska, säger

han att framför allt söker grundkaraktären i ett stycke. I Haghholms komposition blir det, om jag försöker beskriva det med mina egna ord, en pendel mellan melodiskt lugn och hoppig kroppslighet.

När jag bad om ett möte med Peter var jag framför allt ute efter att tolka och leka med barockelementen i Haghholms musik och att göra det med utgångspunkt från en skicklig barockviolinists perspektiv. Lärdomar:

Kroppsligheten i musiken – en energi som verkar sökas fjärran från taktfast tramp, en koncentrerad, fokuserad energi med säte i kroppen. Värt att utveckla!

Det vackra spelet – de subtila tonartsförändringarna, kontrasterna, leken med rytmen förmedlad kanske med ett ibland tankfullt, avvaktande stråk.

Peter Spissky spelar Haghholm. Foto: Peter Berry

Nu är det min sak att försöka omsätta detta i mitt spel av Haghholm, att smaka på dessa olika idéer, attityder, förhållningssätt och lyssna mig fram till det där som jag tror egentligen fångat mig i Haghholms musik. En musik som i förstone verkar så lätt, fyrkantig och småtråkig, men som talar till mig och kan tala till andra också. Och som saknar genre, inte är folkmusik eller någon annan slags musik, utan bara musik.

Peter Berry

Peter Spissky kan höras spela Haghholm på denna webblänk: <http://haghholm.wikispaces.com/Responses>

Dagochnattbok från en folkmusikfestival

- Körigt musikaliskt, och roligt

Torsdag kväll 19.00

Tjuvstart med "Bordun" på restaurang Orient i Linköping. Vi, min kära Ing-Marie och jag, skäms en smula. Vi är kanske bara sex till åtta åhörare. Undrar om gode vännen Rahim vågar ta dit mer svensk folkmusik. Tyvärr har säckpipeblåsaren Ralf Nyrén fått "musarm" och ersatts av en härlig dragspelar. Men säckpipa är en gång säckpipa.

Fredag förmiddag

Vi laddar inför årets folkmusikfestival med intensiv schemaplanering. Gula, gröna, "barbapappafärgade" och blå rutor, synas en och en.

Sakta växer ett schema fram som vi vet inte kommer att hålla eftersom "en kul grej brukar hända på vägen till Forumteatern".

19:30

Vi startar med western swing på puben i form av Great Owl Oak band. Mycket folk på scenen men för mycket. Det blir mer ljud än musik. Dessvärre tänger musiken in från puben till Cupan där en av kvällens förväntade höjdpunkter skall komma. Blå Bergens Borduner. Har aldrig hört dem tidigare men blir inte besviken. Säckpiporna hummar och "mersträngade" fioler viner och allt är bara bra. Anders Norudde samspelar med publiken inte bara med musik utan även med dialog.

Musikberusade

Musikberusade stapplar vi ut och går till Rotundan för att dansa oss pigga igen till Falu spelmanslag. Rotundan har gott om plats och "denna bakmes" som vi trälat med på dansveckan i Falun gillar också festivaldanser.

Cupolen bjuder på VM för studentspelmannslag, denna hejdundrande blandning av olika sätt att ta sig an folkmusik. Flersträngat från Norge är mysigt men väl skört för den ganska bullriga omgivningen.

Brudföljet på puben blir nästa etapp på den musikaliska strövtåget. Härliga damer låter musiken flöda över oss men vi intar en ganska så

platt hamburgare Vi tänker: tänk så mycket skön musik det kan finnas.

Så händer en kul grej i paviljongen. Någon vill spela. Erik Hammarström hänger på likaså Kurt Ehlert. Plötsligt dyker spelmotorn Åke Persson från Skåne upp på präktigt spelhumör. Han kan allt. Även sånt som är typiskt sörmländskt eller östgötskt.

Det blir spel tills det värker i högerarmen medan hustrun njuter av spelet som åhörare.

Så blir det dags för vår final, Hedningarna. Vi ser en annan vildare Anders Norudde med sina kamrater. Det dunkar ryckigt men dansas polskt.

Vi dras med i rytmen och upptäcker att vi plötsligt är en del av den gungande massan som bara njuter till el-vevlira och silverbasharpor med många watt.

Lördag 15:00

Jag vaknade tidigt på morgonen och började oro mig, för tänk inte jag inte får plats på Ann-Björg Liens spelkurs. Så jag är där redan när Filip Jers visar att det räcker med att andas igenom ett munspel för att kunna vara med på en låt.

Ann-Björg Lien blir ingen besvikelse utan en höjdare vars minne fortfarande ger rysningar av vällust.

ledaren säger "lyssna". Därför rullar det hela på.

Vi blir uppvärmda med norsk halling så att allas fötter dunkar mot golvet och några suckar för de vet hur de skulle vilja spela.

Hon för oss raskt in i norska krumeluriga toner och över alla under vi suger upp dem snabbt. Det dröjer inte länge förrän lokalen fylls av norsk brusande musik och det låter ju bra..

Av bara farten stannar jag kvar på Olov Johansson fastän jag inte tänkt det. Samma sak upprepas. Klurig låt men nu är alla varma i kläderna..

Mats Berglund blir en dessert som heter duga med sin trygga värmländska och kuliga låtar.

Nästa anhalt blir Cupolen där Annbjörg och den norske musikprofessorn Björn Ole Rasch skall ge konsert.

Fel ställe! tyckte vi. Det är en underbar konsert men med för mycket konkurrens av bakgrundssorlet. Cupolens legendariska "återkoppling" av ljudet gör visit men jag hinner sätta händerna för öronen.

I vanlig ordning så missade jag Peter Berndalen men festivalens sköna baksida är att man alltid missar något. Jag hade gärna velat dansa engelskt i Cupan.

Ann-Björg Lien och orgelspelande musikprofessorn Björn Ole Rasch lät norska toner flöda över oss. Foto: Arne Lindelöf

Varm överraskning

I efterhand vet jag också att vi borde ha hört Asholla Band med glädjebussen och tagit oss en Punsch. Men en stunds mycket bra

buskspel i foyén kommer emellan.

-Jag brukar ha en magkänsla av vad som är bra säger jag när jag drar iväg Ing-Marie till Teatern för Hälsinge

låtverkstad. Där är det "nåt med ungdomar och musik".

Varm dans och musik av Hälsinge låtverkstad värmdes skönt i teatern sen lördagskväll. Foto: Håkan Wasén

Det visar sig bli en av festivalens absoluta höjdpunkter. Vi är helt oförberedda på den välstämnda varma mjuka musik som ungdomarna från Hälsingland håller ut över oss.

Dansarna kommer ut på scenen och dansar lika mjukt som musiken. Texterna går rakt in i hjärtat och vi är helsålda. Bandspelaren letas fram för

det här måste vi minnas. Men som tur är plattan finns till salu.

Vi blir kvar för magkänslan har sagt att portugisisk "fado", som jag alltid gillat, skall förenas med svensk folkmusik i Stockholm Lisboa Project.

Vackert portugisiskt

Magen hade lika rätt som bläckfisken Paul hade i fotbolls-VM. Filip Jers munspel möter Sérgio Crisóstomos klassiska fiol med men iklädd svensk och portugisisk folkmusikkostym. Och så glider sångerskan Liana in på scenen.

Hennes mörka hår blir en fantastisk kontrast till den makalöst snygga röda sidenblåsan hon bär. För sidenblåsor brukar det inte vara gott om på folkmusikfestivaler.

Det blir en skön och förbluffande blandning som binder publiken och träsmaken känns inte längre.

Puh! säger vi och vacklar ut från Teatern.

Vi hinner med lite dunk från Valkyrien allstars och får se något

roligt. Svensk folkdanspublik brukar inte sluta snurra i första taget men när trummisen fastnar i ett egenartat solo som leder långt bortom all danstakt, då stannar den av och undrar men drar igång så snart takten kommer igen.

Vi går hem med musik i öronen ganska tidigt runt ett-snåret på grund av spelövning och körsång om några timmar och vet att vi missat massor... Men hade det funnits plats för mer?

Det fanns det hos de tappra som började efterjammets vid 3-snåret.

Håkan Wasén

Håkan och Ing-Marie förde dagbok över sin festival. Foto: Arne Lindelöf.

Balladdansen utvecklas i Slaka

Marie Länne Perssons EU-projekt Slaka Balladforum fortsätter sitt arbete. Vi är 10-15 personer som fortsätter att träffas en söndag i månaden. Vi har lärt oss en rad fina ballader av Marie, även vi övriga deltagare bidrar med ballader som vi tycker om.

Vi har arbetat med sångsätt, dansstegen och känslan för dansen, försång och omkvädessång, memorering, bordun/stämsång. Och vi diskuterar innehåll och historisk bakgrund. Vi har även haft besök av gäster utifrån.

Vid några tillfällen har vi framfört ballader offentligt. Vi har väldigt roligt

och vårt intresse för den här urgamla konstformen bara växer. Marie har också börjat arbeta med balladerna i grundskolan, först naturligtvis i Slaka Skola.

Du som är intresserad kan delvis följa vad vi håller på med genom att gå in på Maries hemsida för balladforumet: <http://slakamusiken.wordpress.com> Nya intresserade medlemmar är dessutom alltid välkomna, säger både Marie och vi andra.

Miriam Berger

Håkans

humorhörna

Vad är skillnaden mellan ett ankare och en säckpipa?

- Man knyter ett rep i ankaret innan man kastar det överbord.

Hur vet du när en violinist spelar falskt?

- Stråken rör sig.

Vem uppfann musikbegreppet kannon?

- Två fiolspelare som spelade samma stycke samtidigt.

Vad är skillnaden mellan en motorsåg och en banjo?

- Motorsågen har bredare tonomfång.

Vad är skillnaden mellan en k-pist och ett dragspel?

- K-pisten tystnar när magasinet är tomt.

Vad är höjden av artighet?

- Att kunna spela dragspel men att låta bli.

Glöm inte

att betala din medlemsavgift och

eventuella instrumentförsäkring i tid!

Då slipper vi skicka påminnelse...

Numrets låt: polonesse efter Wåhlberg

Numrets låt är ett tips från Calle Björnlert i Linköping. Han har hittat den i en notbok med påskriften Sam. Wåhlberg, Björknäs. Notboken finns bland folkmusikkommissionens material på Svenskt visarkiv i Stockholm och har där beteckningen Ma 10. Det betyder också att hela boken är åtkomlig online via följande länk:

[<http://www.smus.se/earkiv/fmk/browsevol.php?lang=sw&by=volymid&volymid=Ma+10>]

Det är första låten på sista uppslaget (nr. 477 skrivet i efterhand med blyerts). Jag känner i skrivande stund inte till så mycket mer om notboken och dess upphovsman än att den ställdes till Olof Andersson och folkmusikkommissionens förfogande av C. G. Lindqvist i Kisa 1939. Den verkar vara skriven någonn gång i slutet av 1700-talet och innehåller ett stort antal menuetter och pollonesser.

Vad gäller den här polskan så består den första reprisen av två fraser om vardera tre takter medan

andra reprisen har det mer allmänna mönstret med fyra fraser om vardera två takter. I originalnoterna finns också en inledningston i en upptakt i varje repris. I första reprisen är det ciss och i andra är det g. Jag har tagit bort dem här så att takten går ihop sig. Alternativet hade varit att laborera med pauser och dylikt. Kom ihåg en låt är aldrig gjuten i sten. Det viktiga är att det blir dansant, så prova er fram.

Eric Hammarström

Pollonesse

The image shows the musical notation for the piece 'Pollonesse'. It is written in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. The notation is divided into four systems, with measure numbers 1, 4, 7, and 11 indicated at the start of each system. The piece consists of two phrases of three measures each, repeated.

Drömskt med Emma och Daniel

På en nyutkommen cd kallad "Innerligheten", med fiolspelmannen Emma Reid och saxofonisten Daniel Carlsson, kan man höra modern folkmusik komponerad de senaste 30 åren. Titeln är välvald. Det är stämningfullt och drömskt, ofta med en känsla av filmmusik i arrangemangen. Mest polskor och valser, av dem själva och av kända folkmusiker. Skickligt samspelat i harmoni med det vackra cd-omslaget.

Både Emma och Daniel är unga etablerade folkmusiker och båda har faktiskt östgötarötter. Trots sin engelska uppväxt kommer Emmas mor från Linköping och hon känner sig väldigt hemma på sommarstället utanför Gusum. Daniel är från Hogstad och gick musikgymnasiet i Norrköping. Båda har gått på Kungl. Musikhögskolan. Nu lever de på musiken och har turnerat runt världen med olika grupper. *Katarina Hammarström*

ALLSVENSKAN I FOLKMUSIK - INBJUDAN

Visst vore det kul att kunna låtar från hela Sverige? Och att ha lite spelkompisar var du än hamnar i landet? Nu har du chansen!

SSR (Sveriges Spelmans Riksförbund) har beslutat att inleda en serie kurser med avsikt att lära sig låtar och spelmanskultur från alla Sveriges landskap. Tre landskap betas av åt gången, med en kurs på hösten/vintern och en på våren. Då tar det fyra år innan vi spelat oss igenom våra ca 24 landskap och det är dags att börja om igen. Så passa på när kurserna kommer! Och kanske firar vi oss med en utmärkelse när vi gått alla kurserna och lärt oss låtar från Sveriges alla landskap? Riksspelman var visst redan upptaget? Men Allsvenskan i folkmusik ska vi alla fall kunna vinna!

Kursen riktar sig till spelmän i hela Sverige, och kommer att innehålla både låtar och annat. Från varje landskap får vi lära oss vilka låtar och låttyper som är vanliga, men även varför det blivit så, och lite om spelmännen och lokal kulturhistoria. Dessutom, inte minst viktigt, ska vi få lära känna det nuvarande spelmanslivet i landskapen såsom vilka stämmor och fester man har, vilka låtar som är populärast osv. Lite dansutläring hoppas vi kunna klämma in också. Att vi ska ha kul, äta god mat och ha goa spelstunder på kvällarna, och att varje kurs också avslutas med en rejäl spelfest ser vi som en självklarhet!

Skåne, Bekinge och Halland!

Den första kursen kommer att omfatta Skåne, Blekinge och Halland och hållas i **Lund den 6-8 januari 2011**. Vi kommer att hålla till på Axelgård, ett mysigt korsvirkeshus i norra Lund. Kursen avslutas med Skånes Spelmansförbunds traditionella **Trettonfest** på lördagkvällen, en välbesökt spel- och dansfest med knytkalas (vi ordnar med knytle till kursdeltagarna).

Lärare från Blekinge blir Astrid Selling Sjöberg, från Halland Karin Eriksson och från Skåne Karin Wallin och Reine Steen, alla välkända spelmansprofiler i sina landskap. Kurstiden fördelas jämnt mellan de tre landskapen.

Boende

Boende ingår inte i kursavgiften. Vi kommer att försöka hysa in er hemma hos oss arrangörer eller spelkompisar i trakten eller i ett masslogi. Långväga resenärer kommer att prioriteras. Det finns också ett vandrarhem i Lund och ett antal hotell.

Mat

I kursavgiften ingår förmiddagsfika, lunch och eftermiddagsfika under de tre kursdagarna. Frukost räknar vi

med att respektive boende tillhåller, ev. för en mindre kostnad. Mat på kvällen får var och en lösa. För dem som väljer att stanna och spela på Axelgård på kvällarna kan mat även beställas dit eller hämtas.

Anmälan

görs till Pia Qvarnström (enbart), se nedan. Vi behöver ha din anmälan **senast 22 december** för att du ska vara säker på att komma med. Vid anmälan behöver vi ditt **namn, adress, telefon, e-postadress** (om sådan finns), **personnummer** (för redovisning till Kulturens) samt **önsknings om kost och boende**. Vi vill också veta om du har möjlighet att ta med **egen madrass+sängkläder/sovsäck**? Är du boende i närheten och har möjlighet att inhysa någon/några medmusiker?

SSR:s hemsida

www.spelmansforbund.org kommer att hållas uppdaterad med aktuell info. Du kan också kontakta någon av oss arrangörer: Pia Qvarnström, 0733-565988, pia.qvarnstrom@kulturens.com Ethel Wieslander eller Åke Persson, 046-323534 (hem), 0705-373534 (Ethel), 0708-323534 (Åke), ethelw@swipnet.se, ok.person@swipnet.se

Om adressaten saknas returneras till:
Östergötland Spelmansförbund
c/o Ingrid Ährlin
Säterslund 613, 590 32 Klockrike

B
Föreningspost

Folkmusik-kalender för Östergötland och angränsande områden

folklekarne

bjuder in till

Grötlekstuga

Trettondagsafton

5 januari 2011

Kl 18.00

På Majblomman,
Skördegatan 27
Norrköping

80 kr

Dans till spellista
Visor till gröten
Bästa grötrimmare

Vägbeskrivning: Finspångsv. - Karlhovsv. - Allmänningsg.-Skördegatan
Info: 011 16 67 17, 0730 976717, 0121 21719

Östgotaspel 10 år!

Den 10:e årgången av Östgotaspel är till ända. Detta har dock inte firats med några särskilda åthävor. Redaktionen hoppas att tidningen varit läsvärd och vi gläds när vi får spontana bidrag för publicering!

På hemsidan: www.ostgotaspel.se har vi nu publicerat samtliga nummer av Östgotaspel, fr.o.m. det första provnumret hösten år 2000. Se under fliken Östgotaspel. Läs minns och gör kära återseenden!

Vi vill härmed också passa på att önska alla en riktigt God Folkmusik-jul och på återseende 2011!

Julhälsningar från Redaktionen

Tisdag 28/12 Mellandagsdans i Norrköping

Kl 19.00 Hemgårdens folkdanslag inbjuder till mellandagsdans på Hemgården. Medtag kaffekorg, dansskor och spelinstrument.

Varannan tisdag Visstuga i Norrköping

Kl 18.00 på ABF Bergslagsgården vid Skvallertorget. Alla välkomna! Info: jennie_lundgren@spray.se

I:a onsdagen varje månad Folkmusikcafé i Linköping

Kl 19.00. HemsLöjdsgården, Läroverksgatan 7. Fritt inträde. Kom för att spela, dansa, fika, sjunga i vår visstuga eller lyssna. Caféerna börjar med en timmes visstuga, följt av dans till spellista. Arr: FiL, info om datum: www.folkmusik.nu

Lördag 2 april

Prel. ÖSF ÅRSMÖTE

Boka detta datum! Kallelse kommer i nästa Östgotaspel

Nästa Östgotaspel

beräknas utkomma i februari.
Sista inlämningsdag för material:
1 februari

Skicka gärna in uppgifter på evenemang och aktiviteter som du tror kan intressera Östgotaspels läsare, till redaktor@ostgotaspel.se eller ring 0158-80 17 06. Använd samma adress om du vill annonsera på hemsidan. Ta även en titt i kalendern på vår hemsida, www.ostgotaspel.se, så får du de senaste uppdateringarna.